ЄВРОПА 14.03.2023 | Боян Стойковський

Надія на «єдинорогів»

Бум у технологічній галузі може стати поштовхом до розвитку для Західних Балкан, де бракує високооплачуваних і якісних робочих місць

Західні Балкани, широко відомі своїм непростим минулим та політичною нестабільністю, останнє десятиліття поволі створювали собі репутацію в галузі технологій. Їхній IT-сектор, що розвивається, прагне привабити як інвесторів, так і міжнародні компанії. Бум у технологічній індустрії означатиме для країн Західних Балкан чудове майбутнє: донедавна там бракувало високооплачуваних та якісних робочих місць. Також, можливо, саме це дозволить регіону наздогнати країни – члени ЄС, принаймні, поки не буде досягнуто повної інтеграції всіх.

Сподіватися варто на молоде і талановите населення, яке прагне використовувати свої навички та ресурси для створення інновацій, здатних змінити технологічну галузь регіону. Щороку сферу ІКТ обирають близько 10 відсотків усіх випускників вищих навчальних закладів шести країн Західних Балкан, які не є членами ЄС (це Албанія, Боснія та Герцеговина, Косово, Чорногорія, Північна Македонія, Сербія), й цей показник тільки зростатиме, оскільки дедалі більше людей прагнуть працювати в IT.

Сприяння розвитку IT-сектору в регіоні

В цьому контексті країни – члени ЄС розширеного Балканського регіону, як-от Румунія, Болгарія та західнобалканський член ЄС Хорватія, довели свою спроможність бути провідниками в індустрію технологій для решти Західних Балкан, особливо після того, як кілька тамтешніх компаній за останні роки здобули «статус єдинорога». «Компанії-єдинороги» – це компанії, оцінені в $1 млрд або більше, й цей статус вважається важливим етапом розвитку будь-якого стартапу.

Досягнення таких компаній, як румунська UiPath, болгарська

Payhawk та хорватська Infobip, не лише свідчать про значний потенціал самих цих компаній, але й пророкують подальше зростання IT-сектору регіону. Ці та деякі інші міжнародні технологічні компанії також відкрили на Західних Балканах свої представництва, щоб допомагати розвиватися місцевим талантам.

На відміну від решти країн, що входять до ЄС, ці країни ще не стикалися з головною проблемою

Крім того, стартапи регіону спромоглися скористатися перевагами новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, фінтех та геймінг, а також залучити різноманітні інвестиції, що знов-таки означає нові робочі місця та зростання в довгостроковій перспективі.

Проте, на відміну від решти країн, що входять до ЄС, ці країни ще не стикалися з головною проблемою: нестачею приватного капіталу для підтримки розвитку бізнесу. Ця проблема є багатогранною. В той час як відносно невелика кількість інвесторів зосереджуються на західнобалканському ринку, інші регіональні фонди просто не знають про потенціал місцевих стартапів або ж воліють їх ігнорувати.

Подолати бар'єр

Поки регіон не буде повністю інтегрований в ЄС (що може забрати десятиліття), ініціативи на кшталт «Відкритих Балкан», започатковані у жовтні 2019 року лідерами Сербії, Албанії та Північної Македонії задля зміцнення економічних зв'язків між західнобалканськими країнами, можуть стати тимчасовим рішенням.

Очікується, що завдяки усуненню торговельних бар'єрів та збільшенню обсягів міжнародної торгівлі ця ініціатива полегшить ділову співпрацю між регіональними IT-компаніями. Це, своєю чергою, дозволить компаніям обмінюватися ресурсами, знаннями та досвідом, отже, розробляти більш інноваційні та конкурентоспроможні продукти й послуги. Крім того, поглиблення співпраці сприятиме залученню іноземних інвестицій до IT-сектору регіону як до більшого – також більш стабільного й передбачуваного – ринку, ніж окремі країни. Це допоможе збільшити приплив капіталу до галузі та створити додаткові перспективи для МСП (малих і середніх підприємств).

Насамкінець, очікується, що ініціатива підвищить мобільність кваліфікованих IT-спеціалістів усередині регіону і тим самим підвищить доступність цінних фахівців, що сприятиме розвитку

навичок та обміну знаннями.

Зростання IT-індустрії та майбутнього спільного ринку на Балканах також може допомогти диверсифікувати економіку регіону, традиційно залежну від таких галузей, як сільське господарство, туризм і промисловість.

Оскільки країни Західних Балкан та їхні економіки продовжують розвиватися, вони можуть наздогнати країни ЄС

Уряди країн регіону за допомогою податкових пільг також прагнуть залучити більше місцевих та міжнародних IT-компаній до інвестування в їхні економіки. Це стимулюватиме венчурних капіталістів та інвесторів вкладати більше грошей у перспективні стартапи та компанії, що знов-таки уможливить створення додаткових робочих місць та збереження місцевих фахівців, а також зменшить необхідність для них шукати кращого життя за кордоном.

Попри подекуди непросте минуле, майбутнє Балкан завдяки IT видається цілком світлим, адже талановиті фахівці регіону, низькі витрати та державна політика сприяння здатні забезпечити технічним стартапам родючий ґрунт. Оскільки країни Західних Балкан та їхні економіки продовжують розвиватися, вони можуть наздогнати країни ЄС навіть до повної інтеграції в Європейський союз.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко

Боян Стойковський
Скоп'є

Боян Стойковський (Bojan Stojkovski) – журналіст-фрилансер із Скоп'є, Північна Македонія, який уже понад десять років висвітлює теми міжнародної політики та технологій на Західних Балканах. Його роботи публікували Foreign Policy, ZDNet та Nature.